

Høring i Familie- og kulturkomiteen

Norsk Oversetterforenings høringsinnspill til Meld. St. 18 (2020-2021) Oppleve, skape, dele: Kunst og kultur for, med og av barn og unge

Norsk Oversetterforening takker for muligheten til å komme med innspill til den første stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur: «Oppleve, skape, dele: Kunst og kultur for, med og av barn og unge». Det er et godt stykke arbeid som er lagt ned i å kartlegge og gi en oversikt over norsk barne- og ungdomskultur. Det er oppløftende og inspirerende å lese om vellykkede tiltak fra hele landet. Det vi imidlertid savner i meldingen, er en tydelig visjon for fremtiden, med konkrete tiltak og en plan for hvordan de kan finansieres.

Mangfold og flerspråklighet

Norsk Oversetterforening har til formål blant annet å «fremme forståelsen for den samfunnsmessige betydningen av språkkompetanse». Vi er derfor glade for at språk nevnes som grunnleggende kulturbærere i stortingsmeldingen. At kulturen skal fremme interkulturell forståelse, applauderer vi også gjerne, og en setning som «Alle elever skal få erfare at det å kunne flere språk er ein ressurs i skolen og i samfunnet» er musikk i våre ører.

Det er oppmuntrende at regjeringen ønsker å fremme en mangfoldig kulturpolitikk for barn og unge i Norge. Men hva rommer en mangfoldig kulturpolitikk? De kulturene vi har fått de største gruppene innvandrere fra, er i liten grad synlige i norsk og oversatt litteratur. Dette er et tap for det norske samfunnet og de norske språkene. Vi trenger flere dyktige språkbrukere som behersker *både* fremmedspråk og norsk. Vi etterlyser tiltak som fanger opp og utvikler denne kompetansen som finnes blant dagens barn og unge. Det viktigste tiltaket her er styrket morsmålsopplæring, et tiltak Norsk Oversetterforening håper å se i den nye opplæringsloven som er bebudet sommeren 2021.

Bibliotek og lesepolitikk

Meldingen legger stor vekt på bibliotekene som en viktig møteplass for barn og unge. Det er forståelig at man ønsker å nærme seg de unge ved å legge til rette for dataspill, og at disse også har en funksjon i utviklingen av den enkeltes kulturelle og språklige kompetanse. Men bibliotekene må være mer enn sosiale møteplasser, de skal også romme debatt, opplysning, kunnskap og ikke minst litteratur. Spesielt er det viktig å styrke skolebibliotekenes boksamlinger, slik at barn og unge over hele landet har et godt og likeverdig tilbud. Den midlertidige innkjøpsordningen til skolebibliotek må gjøres permanent og utvides til også å omfatte oversatt litteratur. Norsk Oversetterforening oppfordrer regjeringen til å vise handlekraft og gjøre nettopp det i revidert nasjonalbudsjett!

Nettopp skolebibliotekene spiller en viktig rolle, både for leseferdigheter og leselyst. Leseundersøkelser viser at over halvparten av norske skoleelever bare leser når de må, og det er dokumentert tydelig tilbakegang i leseferdigheter hos 15-åringene. Et bredt utvalg av litteratur i alle sjangere og vanskelighetsgrader er viktig, men ikke nok. Barna og ungdommene trenger og fortjener også målrettede lesetiltak i regi av skolebibliotek, skoler og leseorganisasjoner som Foreningen !Les og Leser søker bok. Også litterære produksjoner i Den kulturelle skolesekken er sammen med alt det forannevnte avgjørende for at vi skal ha en lesende – og lystlesende! – befolkning også i fremtiden.

Audiovisuelle og digitale medier

Det er svært positivt at meldingen slår fast at alt innhold på tv og kino må tekstes av hensyn til hørselshemmede. Det siktes her til norskspråklig innhold som tekstes til norsk. Vi savner imidlertid fokus på teksting av utenlandsk medieinnhold. Ifølge NAViO (Norsk audiovisuell oversetterforening) leser nordmenn i snitt tv-teksting tilsvarende rundt 18 romaner i året, barn og unge gjennomsnittlig enda større tekstmengder. Kanalene barn og ungdom ser mest på, er også de som bruker de kvalitativt dårligste oversettelsesmetodene (maskinoversettelse og oversettelse via andre språk), noe som igjen gir teksting av dårlig kvalitet. Vi mener tv-teksting er så viktig for barn og unges språk- og lesekompetanse at det må være et politisk mål å sikre at tekstingen er av god kvalitet, noe som gjøres primært gjennom å sikre teksternes gode arbeidsvilkår og rimelig vederlag.

Vi støtter intensjonen i forslaget til språklov (Prop 108 L (2019-2020)) om å legge til rette for et rikt og tilgjengelig norskspråklig kultur- og medietilbud, men vi mener at lovutkastet har et for snevert syn på hva som er norskspråklig innhold. Det samme sneversynet kommer også til uttrykk i denne meldingen. Det er viktig at det skapes kultur- og medietilbud på norsk, men det er naivt å tro at vi skal være selvforsynte med barne- og ungdomslitteratur, tv-serier, filmer og dataspill. Det bør derfor legges til rette for oversettelse, ikke bare til samisk, men til de andre norske språkene. Bare slik kan vi demme opp for anglisering av språket og domenetap til engelsk. Dette gjelder kultur- og medietilbud for alle aldersgrupper, men er ekstra viktig i tilbudene rettet mot barn og unge, fremtidens brukere og røktene av norsk språk.

Norsk Oversetterforening

Hilde Lyng

foreningsleder